

מעדני אשר

פרשת פיקודי – החודש – שנת תשפ"ה – גליון תתרמ"ב
שנת 22 לממלכת התורה מעדני אשר

שאלות והקידות בענייני פרשת השבוע

י"ל ע"י מכון "מעדני אשר" בית שמש

מדוע אין מניחים הספר תורה בשכיבה בארון קודש כמו שהיו מונחים בלוחות?

בפרשת מ' כ' ויקח ויתן את העדות אל הארון וגו'
הנה בשו"ת רדב"ז חלק ג' סימן תק"ל נשאל למה נהגו להעמיד הספר מעומד, והלא מושכב הוא יותר טוב שכן היו הלוחות בארון.

תשובה: שאלה זו נשאלה לפני הר"י והר"ת למה אין משיכין הס"ת בארון כמו הלוחות, יפה שאלת ור"ת פירש בתשובה שכן הוא יותר טוב מטעם זה, ואלו נזכרתי כשעשיתי הארון הרחבתי.

והרדב"ז תמה על רבינו תם: אני רואה בכל גלילות ישראל ממזרח שמש עד מבואו נהגו להעמידו עומד ומנהג אבותינו תורה היא.

לפיכך נראה לי: דבשלמא לוחות לאו לקריאה קיימי, ולפיכך מושכבות בארון, אבל ספר תורה לקריאה עומד ומשום הכי בעינן שיהיה מונח מוכן לקרות בו.

ועוד: בשלמא לוחות מנח להו כי ארחייהו ארחבן ולא אחודן אבל ס"ת עגול הוא וזה דרך הנחתו.

ועוד: לוחות כל היכי דמנח להו נקרא שפיר דמכל עבריהם היו נקראים, אבל ס"ת אין נקרא אלא מלפניו צריך שיניחנו פניו כנגד פניו.

יש להקשות: הרי ספר תורה שבארון נמי מושכב היה, א"כ מדוע היום שלא יעשו כמו שהיה בארון, כך מקשה ברדב"ז הנ"ל.

איכא כמה תרוצים

א. לא הוה אפשר אלא מושכב דאע"ג דארון רומי כרחבו והיה יכול להניחו מעומד לאו אורח ארעא שיהיו הלוחות מושכבות וס"ת בצדס עומד וגבוה מהם.

ב. לא היה עומד לקרות בו תמיד אלא פרשת הקהל וכהן גדול ביה"כ והוא הנקרא ספר עזרה לפי שקורין בו בעזרה וכן כתב רש"י ז"ל והתוספות חולקים שהרי הקשו עלה דהא דאמרין בבבא שאלא שלא יהא ס"ת יוצא ונכנס בדוחק, וא"ת והלא לא היו מוציאים אותו מן הארון דהא אסור ליכנס בבית קדש הקדשים וביה"כ לא אשכחן בסדר יומא שמוציאו וי"ל דלצורך כדי לתקן שרי, מ"מ לאו לקריאה תדירה קאי מה שאין כן בספרים שלנו.

וכן בהגהות מיימוניות הלכות תפילין ומזוזה וספר תורה פרק י' הלכה י' כתב ושאלתם למה אין משיכין ספר תורה בארון כמו לוחות יפה שאלת ור"ת כתב בתשובות שכן היה יותר טוב מטעם זה ועוד כתב אלו נזכרתי כשעשיתי ארון הרחבתי.

האם מותר לחלק בית הכנסת גדול לשנים אע"פ שמוריד מהקדושה של ברב עם הדרת מלך?

בפרשתן מ' י"ח ויקם משה את המשכן וגו'

בגמ' מנחות צ"ט ע"א ילפינן מכאן דאין מורידין בקדושה, מדלא סייעהו אחיו הכהנים עיין ברש"י שם לחד פירוש.

יש לחקור בית הכנסת גדול שיכול להיכנס שם מאה אנשים האם מותר לחלק אותו לשנים ע"י מחיצת גבס או ע"י וילון או דילמא אסור דמוריד אותו מקדושתו דעד עכשיו היה ברוב עם הדרת מלך של מאה אנשים ועכשיו יהיה רק חמישים בכל אחת.

הנה בדעת תורה אור"ח סימן קנ"ד כתב וז"ל נשאלתי אם מותר לבנות כותל באמצע בית הכנסת ובית המדרש לחלקו לשני חדרים שיתמעט עי"ז בכל חדר הרבוי עם.

ומסיק: נראה לי ראייה מגמ' מגילה כ"ז ע"ב דלרבנן דרבי מאיר דסוברין מוכרין בית הכנסת של רבים ליחיד לא הויא הורדה מקדושה משום דהמעות מעלין בקדושה מעולה כמו שכתב רש"י שם, ומוכח דבלאו הכי אסור, משום דמוריד מקדושה מהברוב עם.

וכן בשו"ת אמרי יוסף להגאון רבי מאיר אריק זי"ע ח"א סימן קמ"א נשאל בכעין זה על דרך שאלתו שזקיננו היה מתפלל בביה"מ של קדוש ה' מהר"א זצ"ל והוא רחב ידים וקשה להתפלל שם בחורף מפני הצינה, וחפץ לחלקו באמצע ע"י מחיצה בלעכ"ן אשר יתגלגלו למעלה וירדו למטה ובזמן החורף יירדו אותם למטה והא נחלק לשנים וחלק אחד יוכלו לחמם ויתפללו שמה והשני תעמוד פנויה ובקיץ יגלגלו אותם למעלה ודרש חות דעת ממני.

ומסיק: דכיון דהויא מחיצה לזמן ליכא איסור הורדה מקדושה, אבל בכותל באמת קבוע אסור שממעט מקדושה, א"כ לפי דבריו אם יחלק בקיר שיכולים לפרקו בקל ליכא איסור.

ובשו"ת בנין שלמה אור"ח חלק ב' סימן י"ג נשאל האם ראוי לבעל יארצייט להיפרד לעשות מנין לעצמו, כגון שיש שני חיובים בבית הכנסת או דילמא עדיף שיתפלל במנין הגדול משום ברוב עם.

ומסיק: דהאידינא שכולם מתפללים ואין יוצאין ידי חובתם מהש"ץ, אין את המעלה העיקרית של ברוב עם שנאמרה על מצוה שנעשית ע"י אנשים רבים כעבודת התמיד בבית המקדש או שכולם יוצאים ידי חובתם מאחד מדין שומע כעונה, ולכן הסיק שלפני שהתחילו להתפלל רשאים ליחלק.

אבל בשו"ת אגרות משה יור"ד ח"ד סימן ס"א אות ד' כתב שלא יתחלקו.

גליון זה נודב ע"י ידידינו

המחנך הנודע הרה"ג **שלום איינהורן** שליט"א ירושלים

הרה"ג **אברהם הכהן אליהו ז"ל**
בן הרב **שלמה יוסף הכהן איינהורן ז"ל**

נ.ל.ב.ע. ראש חודש ניסן תש"פ

ולע"ל"א אמו האשה החשובה

מרת **נחמה** בת הרב **אליהו ע"ה**

נפטרה י' ניסן תשע"ו

ת.נ.צ.ב.ה.

ולרגל שמחת אירוסין נכדו

הבה"ח המופלג בתור"ש

ידידינו **כמר חיים גליק** נ"ל מבחירי ישיבת דובר שלום

בן לחתנו ידידינו הרה"ג **דוד אליהו גליק** שליט"א

עב"ג בת הרב **יוסף מרדכי שפרינצלס** שליט"א

יהא רעוא שיזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרב **משה הרשקוביץ** שליט"א בית שמש

לרגל שמחת החלאקה לבנו

כמר חיים אורי נ"ל

וברכת מזל טוב לאביו

ידידינו הרה"ג **יעקב מרדכי הרשקוביץ** שליט"א

גבאי בית המדרש דחסידי צאנז ירושלים

ולחמיו ידידינו

הרה"ג **יחזקאל שמואל רוזנברג** שליט"א

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות

יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרב **נפתלי יעקב מייזליק** שליט"א ציריך

לרגל שמחת הבר מצוה לנכדו

כמר אליעזר נ"ל

בן לבנו הרב **אברהם דוד** שליט"א

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות

יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו

גליון זה נודב ע"י ידידינו

הרב **יחיאל טאובר** שליט"א בית שמש

לברכת מזל טוב לגיסו ידידינו

הרה"ג **גרשון נוסנצוויג** שליט"א

מח"ס הנפלא מי ימצאנו על מצות השבת אבידה

לרגל שמחת הולדת בנו במז"ט

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות

יזכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו

בית הכנסת שעזרת נשים צר האם מותר להוריד שטח מעזרת גברים כדי להרחיב את העזרת נשים?

יש לחקור בית כנסת שהעזרת נשים צר מלהכיל האם מותר להרחיב את המקום ע"י שלוקחים שטח מהעזרת גברים או דילמא אסור להוריד מעזרת גברים לצורך עזרת נשים משום דהויה הורדה מקדושה דקדושת עזרת נשים פחותה.

הנה בשו"ת דברי חיים אורח חיים חלק ב' סימן י"ד נשאל בקהילה גדולה אשר ראו בבית הכנסת דאנשים תיוהא והוצרכו לסותרו וגם כופינהו משרי המדינה לסותרו וניתן עצה לבנותו באופן שמצד אחד נשאר מקום פנוי הרבה ורצו איזה אנשים לספחו בעמודים ובתחבולות שיהיה משמש לבית הכנסת דאנשים ויהדר בזה הידור בית הכנסת ויש איזה כתות שרוצים לבנות על מקום זה בית הכנסת של נשים.

ופסק הדברי חיים: דלעשות מבית הכנסת דאנשים בית הכנסת דנשים, הוי הורדה מקדושה חמורה, **משום** דאין דומה כבוד בית הכנסת דנשים לכבוד בית הכנסת דאנשים כידוע לכל מבין בחוש, **וגם יש הרבה דברים דברי קדושה שקבועים דוקא בעזרת אנשים ולא בעזרת נשים** כמו תקיעת שופר דקדושתו כעין פנים דקודש הקדשים כמבואר בגמ' ראש השנה כ"ו ע"א ונשים אין חייבים כלל בתקיעת שופר וכן הלל ולולב ושמחה דהוא קבוע בעזרת אנשים ולא בעזרת נשים שפטורים המה דהוי מצות עשה שהזמן גרמא, וכן קריאת מגילה לכמה פוסקים נשים אינם חייבים בקריאה וכן נר חנוכה בבית הכנסת לפרסומי ניסא הוא רק בעזרת אנשים וקריאת ארבע פרשיות דארבע פרשיות נשים פטורות, ועוד הרבה דברי קדושה שאין עושין בעזרת נשים ואין חייבין בו כלל, ולכן בודאי אין משנין וכן ראיתי כמה תשובות שאסור להוריד מעזרת אנשים לעזרת נשים ולא לפללו רק באיזו אופן להתיר.

וכן בשו"ת האלף לך שלמה אורח חיים סימן ע"ו **נשאל על דבר המחלוקת בין הראשונים ובין החכמים בעיר צאנו דרצו לעשות מעזרת גברים עזרת נשים**, ופסק דלעשות ממקום שמתפללין שם אנשים לעשות ממנו עזרת נשים הוי הורדה מקדושה דודאי הוי שינוי גמור, ואין יעלה לומר דאין זה הורדה מקדושה לעשות מבית התפלה לזכרים בית תפלה לנקבות דבתפלת אנשים פורסים על שמע ואומרים קדושה וברכו ותפלה בקול רם בחזרת התפלה וכ"ז אינו בנשים גם יש כמה מצות כגון ק"ש נשים פטורות וגדול המצווה ועושה, גם בערבת ע"פ רוב אין באים נשים ואנשים מתפללים בצבור גם יש קה"ת וכמה אנשים מברכים עליו מה שאין בנשים גם יש כמה דהוי מ"ע שה"ג דנשים פטורות ואנשים חייבים ועיין במשנה פ"א דכלים משנה ח' דמונה עשר קדושות ומונה עזרת נשים ואח"כ למעלה ממנו עזרת ישראל שאין טבול יום נכנס וחייבין עליו חטאת, גם ידוע משאחז"ל תענית כ"א ע"ב דלא המקום מכבד את האדם וראיה מהר סיני וא"כ ודאי הזכרים עדיפי מנשים דהרי מברכין בכל יום שלא עשני אשה לכן פשוט דהוי הורדה.

וכן בשו"ת מהרש"ם חלק א' סימן י' ס"ק י"א וכן בדעת תורה חלק ד' סימן ס"ד כתב דלעשות מבית הכנסת של אנשים לשל נשים הוי הורדה מקדושה ומביא דכן כתב בשו"ת מהר"ם מלובלין סימן ג"ט דעיקר קדושה הוא בבית הכנסת של אנשים ולא של נשים, **וכן כתב בשו"ת אבני נזר** אורח חיים סימן ל"א ס"ק ה'.

וכן בשו"ת בית שלמה אורח חיים סימן כ"א נשאל בדבר הבית הכנסת אשר עזרת נשים דחוקה מאוד, ובהגיע ימים הנוראים הנשים מתעלפות וממש סכנה בדבר, ומן ההכרח להוסיף עוד עזרת נשים חדשה, ובלתי אפשר להוסיף עזרת נשים חדשה אלא באופן לסתור חצי כותל מבית הכנסת שהוא עבה מאד, ולבנות במקומה מחיצה דקה של אבנים, ובשעת בנינה לפתוח בה גראטיס לעזרת נשים החדשה, אם רשאי לעשות כך, ואחר שדן בענין איסור נתיצת בית הכנסת כתב שאסור לעשות כן משום דהויה הורדה מקדושה.

יש להקשות: ממה שכתב הפרי מגדים אשל אברהם סי' קנ"א סק"א על מה שכתב המג"א דאסור לשחוט בביהכ"נ, כתב דגם בעזרת נשים אסור, הרי שהפרמ"ג מדמה עזרת נשים לדבית הכנסת.

יש שמתרין: שאולי מפני שהבזיון בזה כ"כ גדול אסור לעשותו אפילו בעזרת נשים וכדכתב ב שם הפרמ"ג דטעם האיסור הוא משום דגנאי טובא.

ובחכמת אדם כלל פ"ו סעי' ט"ו כותב דעזרת נשים אין בו קדושת ביהכ"נ כלל וכלל.

ולענין הלכה: כיון דכל הפוסקים מחמירים בזה אסור לעשות מעזרת אנשים עזרת נשים דהויה הורדה מקדושה, ויש אופנים מיוחדים שמותר ובכל מקרה צריך

האם מותר לבנות עזרת נשים באויר של העזרת גברים?

יש לחקור האם אסור לבנות עזרת נשים באמצע אויר של בית הכנסת של הגברים דהויה הורדה מקדושה או דילמא אויר של בית הכנסת לא הויה קדוש

הנה בשו"ת מהרש"ם חלק א' סימן ל"ה נשאל בדבר מה שהקהל רוצים להוציא העזרת נשים ולעשות רצפה בגובה על גבי עמודים לתוך אויר ביהמ"ד, כבר ראו עיניו תשובת דברי חיים ח"א סימן ד' שמתיר, וכן בשו"ת שואל ומשיב מהד"ק ח"ב סימן כ"ב כ"ג מתיר בפשיטות.

ומה שהקשה מהא דאיתא בגמ' שבועות י"ז ע"א תוס' שם ומשנה למלך פרק י"א משנגזר דאויר עזרה יש לה קדושת עזרה, גם בשו"מ שם העיר בזה, וגם מ"ש מתוס' מכות ומהרש"א, ע' במנ"ח מצוה שס"ב מ"ש בזה, והנה עוד נראה לי דנהי דגגין ועליות לא נתקדשו משום דמפסיק הגג, מ"מ היכא דכבר נתקדש האויר, גם אם יעשו גג בינתים לא פקע קדושה הקודמת, א"כ אף שהנשים יתפללו שם, לא מקרי הורדה כלל, דאטו מקודם עמדו אנשים באויר בגובה והתפללו, הלא רק קדושה של מטה פרוחה גם באויר, ואין הורדה עתה כלל, שגם עתה אין מחיצה של ברזל מפסקת, ודוקא שלא נתקדש בתחלה, לא ס"ל כריב"ל בפסחים פ"ה משא"כ אם כבר נתקדש, בקדושתו קאי, ועתה נוסף שגם באויר הזה יתפללו הנשים מלמעלה, ואנשים מלמטה.

ובשו"ת מנחת יצחק חלק ד' סימן ח' הביא ראייה לדברי המהרש"ם ממה שמפורש כן בפירוש הראב"ד מס' תמיד סוף"א שכתב שם וז"ל אפילו למ"ד דגגין ועליות לא נתקדשו, היינו אותן שהיו באותו שעה שנתקדשה העזרה, אבל מכאן ואילך כל מה שיעשה באויר העזרה שום דבר הכל קדוש, דלאו כל כמיניה ע"י בנינו להפקיע קדושת העזרה שנתקדשה, דבשלמא הלשכות שהיו בנויים בשעה שנתקדשה העזרה, יש לומר שהאויר שלמעלה לא נתקדש, מפני שהפסיקה התקרה של לשכת בין האויר שלמעלה לא קדשו, אבל באותו מקום שהיה חלוק בעזרה באותו שעה, אותו אויר נתקדש עד רום הרקיע, וכן כתב גם כן בשו"ת הורד"ז ח"ב סי' תרצ"א

וכן בשו"ת בית יצחק י"ד ח"ב בק"א סי' א' אות ה' כתב הנה במה שעשו למעלה בית הכנסת של נשים אין בו משום הורדה, דאם למטה יתפללו אנשים כמו בכל בית הכנסת ולמעלה אין מתפללים, מה אכפת לן אם למעלה יתפללו נשים.

וכן בשו"ת בית שלמה אורח חיים סי' כ"ח ד"ז ע"ד מדה"ס נשאל בשאלה הנ"ל של אויר בית הכנסת וכתב דאין להחמיר לעשות עזרת נשים באויר של העזרת גברים דהא כתב רש"ל הביאו האחרונים בס' קנ"ד דמותר להניח שאר ספרים בארון הקדש משום שאינו מבטלו מקדושתו הראשונה, במה שמשמש עוד תשמיש של קדושה קלה ואף שהטורי זה סימן מ"ב כתב לאסור להניח בשקל של תפלין עוד דברים של חול, צריך לחלק בין תשמיש חול גמור לתשמיש קדושה קלה, ובנידון דידן עדיפא מהתם, דהא במה שמתפללין שם הנשים אינם מבטלין הקדושה חמורה של אויר העזרה.

האם מותר לקחת את הפרוכת ולעשותו חופה לחתן וכלה?

יש לחקור האם מותר לקחת את הפרוכת ולעשותו חופה לחתן וכלה או דילמא אסור דמעלין בקודש ואין מורידין

הנה בשו"ת הב"ח סי' י"ז אומר זה דאף דהב"י כתב דפרוכת תשמיש דתשמיש הוא שהרי אין מנהגו כלל להניח ס"ת על הפרכת, מ"מ ודאי דקדושת בית הכנסת אית ביה והשתא הוי הורדה לעשות ממנו חופה דתשמיש הדיוט הוא עיין שם באריכות.

אבל המג"א סימן קנ"ד ס"ק י"ג כתב דאפשר דמותר משום דלב ב"ד מתנה עליה, וכן האליה רבא ס"ק י"א כתב דנוהגין להתיר.

ובספר שדה חמד מערכת ביהכ"נ סי' ל"ט הביא בשם ספר בני בנימין ת"ר סי' ל"ה שנהגו גם בירושלים תוב"ב לפרוס פרוכת הקדש על חופת חתנים והרב מוהר"ב"ם נשא ונתן בזה בדברי הפוסקים והעלה דאין בזה שום חשש פקפוק דכל המקדיש אדעתא דחבר עיר הוא מקדיש ולב ב"ד מתנה עליה, וכן המנהג בירושת"ו עה"ק שגדולי העיר ורבנים לוקחין הפרכת ופורסין אותם בכותלי סוכותיהן וכן פורסין פרכת ע"ג כסא של אלי' הנביא והסנדק יושב עליו, ואת כל אלה התיר הרב הנ"ל, והסכים עמו הרב הגדול יש"א ברכה סימן ל"ט ומנהג עוקר אפי' הלכה מכש"כ אם יש טעם לשבח ליישב המנהג.

חשוב כהלכה

מדור זה נדבג ונערך ע"י ידידנו ר' מרדכי ויסקינד הגר שליט"א - מנהטן

חשיב כהלכה שינון וידיעת ההלכה | כל ההלכות הם מעשים וחשונה ברורה

ידיעת הפרשה

[א] חידה. מי לא היה כהן ובידך ברכת כהנים ומתי?
[ב] יש לעיין. האם לעתיד לבוא בב"א תחזור העבודה לבכורות או שזה יהיה בכהנים?

ידיעת הדף היומי-סנהדרין

[ג] חידה. היכן רמזו שלפני הגאולה יעמדו לת"ח מקטרגים ומשטינים (כפי שאנו רואים בעינינו)?

[ד] חידה. האם המשיח חייב לבוא כשיבוא אליהו קודם או אין חייב, ואיך מוכח מכאן?

[ה] יש לעיין. מדוע עמי ארצות זוכים שיהיה להם בנים תלמידי חכמים?

ידיעת ההלכה- הלכות שבת

[ו] בישול אחר בישול, חידוד. הגב' גרין והגב' באום לקחו כל אחת בביתה סיר עם מרק מבושל כל צורכו שחזמו 60 מעלות והניחו אותו על תבנית הפוכה שעמדה על פלסת השבת, כתוצאה מכך חום המרק עלה ל-80 מעלות. הגב' גרין עברה במעשה זה על איסור ולגב' באום מותר לעשות זאת. הכיצד? (הנחה – החום של יד סולדת הוא 45 מעלות, היה אותו מרק בשני הסירים).

[ז] הכנת תמצית תה בשבת. בבית משפ' כהנא נגמרה בשבת בצהריים תמצית התה שהוכנה בערב שבת. בביתם התארח בחור ישיבה שאמר לרב כהנא שהמנהג בביתם בהכנת תה בשבת הוא להעביר מים חמים מכלי ראשון לכלי שני וממנו לכלי שלישי ובתוך הכלי השלישי הם מכניסים שקיק עם עלי תה (לא מבושלים). האורח הציע להכין תמצית בשיטה זו. בהנחה שחום המים בכלי השלישי כ-65 מעלות, האם מותר לרב כהנא להכין בעצמו תמצית תה בשיטה זו? האם מותר לו לאשר לאורחו להכין לעצמו תמצית תה בשיטה זו ולשתות תה שהוכן מתמצית זו?

[ח] לבכות בשבת. ר' מוטי שמע לפני כניסת שבת הודעה שמוסד תורני שהוא תומך בו במשך שנים עומד להיסגר ואברכיו ותלמידיו יאלצו לחפש מסגרות תורניות אחרות. מאחר ור' מוטי היה קשור קשר רגשי עמוק עם המוסד התורני, הוא הרגיש מועקה גדולה ובתפילת העמידה של ליל שבת רצה לבכות כדי להקל עליו את צערו. האם מותר לו?

כללי השתתפות

- כל תשובה נכונה, אפילו לשאלה אחת תזכה את השולח להיכנס להגרלה, יהיה הגרלה על שני פרסים ע"ס 500 ₪.
- כל תשובה נכונה על כל שאלה, הינה זכות נוספת להשתתף בהגרלה, כך שכל מי שישלח יותר תשובות לכל השאלות מגדיל את סיכוייו בהגרלה.
- כל חודש, בראש חודש תערוך הגרלה בין כל השולחים, הזוכה יידקדק תשובותיו, יתקבלו אך ורק תשובות מפורטות.
- ניתן לשלוח כל שבוע את התשובות של אותו שבוע, או עד ראש חודש.
- שימו לב חשוב מאוד: קבלת התשובות הינה אך ורק לפקס מערכת משיב כהלכה 0775558617 או במייל meir.s1000@gmail.com נא לציין בתחילת המכתב על כמה שאלות השיבו, וכמו"כ שם מלא, כולל/ישיבה. ועיר וטלפון וכמו"כ נא לציין על איזה פרשה השיבו. [לברורים ופרטים נוספים בטלפון 0533154010 בשעות הערב בין 8:00 ל-9:00 בלבד]. השולחים בכתב יד, בפקס, להקפיד על כתב ברור וקריא שיהיה ברור לאחר משלוח הפקס. כתב לא ברור לא יכנס להגרלה. ייש עדיפות לשלוח התשובות מוקדם במייל כי כך זה ייכנס בעזה"י לספר שיצא לאור בעתיד בל"ג.

האם בבית המקדש היה שייך עין הרע?

בפרשתן ל"ח כ"א אלה פקודי המשכן משכן העדות.

איתא במדרש בפרשתן למה אמר משכן שני פעמים, לפי שנתנבא משה רבינו ע"ה שיחרב בית ראשון ובית שני בעוונותיהן של ישראל ונתקשו המפרשים: מדוע רמז משה דבר זה דווקא כאן בעת פקודי המשכן שעתידי בית המקדש להיחרב, כך מקשה בכלי יקר, וכן בגור אריה, וכן בשם משמואל וכן בשלל דוד.

ומתריץ: דבר זה הוא מופלא בחכמה, וזה ידוע ממה שנשתברו הלוחות מפני שניתנו בפומבי ושלט בהם עין הרע תנחומא תשא לא ומפני שכאן כתיב "אלה פקודי המשכן" שנמנו כל המשכן, ומפני כך שלט בהם עין הרע, שכל דבר שבמנין עין הרע שולט בו רש"י לעיל ל' יב' ומפני שהיה מנין לכל דבר שבמשכן, שלט עין הרע בזה, וכן בית המקדש, כל דבר שהיה במקדש היה בו מנין כאשר נכתב בפירוש, וכל מקום שיש מנין עין הרע שולט בו, כך תירץ בגור אריה בפרשתן.

אבל האור החיים חולק על זה: דכתב על מה שכתוב בפרשתן אלה פקודי המשכן וז"ל על דרך אומרים ז"ל ב"מ מ"ב א' אין ברכה שורה לא בדבר הספור ולא בדבר המנוי, וכאן אמר אלה פקודי פירוש לאלה יש מנין ואין הקפדה כי מנין זה אדרבא מניינו תביא הברכה כי כל פרט שירבה במספר תגדיל הזכות ותסובב הברכה למרבה, והטעם להיותו של המשכן.

מדוע נקרא מסכתות הש"ס בלשון מסכתא?

יש להקשות: מדוע מסכתות הש"ס נקראים בלשון מסכתא, ומצינו בגמ' בכמה מקומות שזה נקרא מסכתא שבת ג' ע"א שבת ק"ד ע"א, עירובין נ"ג ע"א קדושין מ"ט ע"ב ב"מ צ"ט, וצריך להבין על שם מה נקרא כן, כך מקשה התוס' יו"ט בהקדמה למשניות, וכן בראשון לציון שם, וכן בתוס' אנשי שם, וכן הצ"ח בהקדמה.

איכא כמה תרוצים

א. על שם פרוכת המסך דכתיב בה בפרשתן שמות מ' ג' "וסכות על הארון" שהיתה סוככת על תורה שבכתב שהן הלוחות שהיו מונחים בארון, כן תורה שבעל פה סוככת ומגינה על תורה שבכתב להגין עליה שלא ישגה ופתי בפירושה, כי היא תתומה מאד ואי אפשר לעמוד על כוונתה כי אם על ידי תורה שבעל פה, וגם כשם שאין שום דרך אחר להכנס לקדשי קדשים פנימה כי אם דרך פרוכת המסך, ושם לפני מן הפרוכת השכינה שורה, כן אי אפשר לקבל השכינה לעתיד אחר מותו כי אם על ידי לימוד תורה שבעל פה, כך כתב הצ"ח בהקדמה לש"ס.

ב. תורה שבעל פה דומה לצמר ופשתים שעומלים בה ואורגים בה, לכן נקראת מסכתא לשון אריגה כמו "עם המסכת" דכתיב גבי שמשון שופטים ט"ז ג' דהיינו שכנס את ההלכות לפרקים שמקבץ כל הדברים של ענין אחד זו היא מסכתא, כך כתב בספר חסידים סימן תתקכ"ח.

אבל בקול הרמ"ז על המשניות תמה על זה: דאין מסכת לשון אריגה, אלא השתי הנמתח וכרוך על העץ כמו דאיתא במשנה נגעים פרק י"א משנה ט' בנפש המסכת הוא הערב הנכנס בתוך השתי.

ומתריץ: דאפשר לומר לפי דרכו של הספר חסידים, שהמשנה הוא השתי, והתלמוד הוא הערב, שהוא נפש המסכת, דאין מורין הלכה מפי המשנה.

מעדיני אשר יש לציין את דברי המהרש"א סוטה כ"ב ע"מ א' וז"ל ובדורות הללו אותן שמורין הלכה מתוך שר"ע והרי הם אין יודעין טעם הענין של כל דבר אם לא ידקדקו מתחלה בדבר מתוך התלמוד שהוא שימוש ת"ח וטעות נפל בהוראותם, והרי הן בכלל מבלי עולם ויש לגעור בהן.

ג. מסכת הוא מלשון "מסכה יינה" משלי ט' ב' שהוא לשון מזיגה ועירוב, כי כל מסכת מזוגה ומעורבת בדינים שונים, כך כתב בתוספת יו"ט בהקדמה. וכתב הצ"ח שם ונראה שגם לדינא השמיענו רבינו הקדוש בקריאת שם זה ולומר לך שהמסכתות מעורבות ולא נשנו על הסדר, והורה לנו בזה כי בתרי מסכתות אין סדר למשנה לענין סתם ואח"כ מחלוקת, ועל שם שקרא לרבים מסכתות, קרא לאחת מסכת.

ד. מסכת מלשון שמועה מלשון "הסכת ושמע ישראל" דברים כ"ז ט' כי דברי תורה היו הם מקובלים משמועה אל שמועה, כלומר במסורת, וכן בערוך פירש שמסכתא הוא מלשון שמועה, כך כתב בספר ראשון לציון על תוס' יו"ט בהקדמה.

ה. מסכת מלשון "מסך שלפני הפתח" שמות ל"ה שתורה שבעל פה הוא הפתח ליכנס לתורה שבכתב, היינו כמו שמסך שלפני הפתח משתמשים בו כדלת ודרכו נכנסים לבית כמו כן המסך הרוחני תורה שבעל פה הוא הדלת שע"י נכנסים להבנה אמיתית בתורה שבכתב, כך כתב בלקט הקמח מובא בתוספת אנשי שם על המשניות.

ו. מסכת מלשון כיסוי כמו "ויסך בדלתים ים" כלומר שתורה שבכתב היא אפשר להבינה בלי תורה שבעל פה, כך כתב בספר תוספת אנשי שם.

ז. מלשון נסיכה ושררה, כך כתב בקול הרמ"ז על המשניות.

מכתבים למערכת

אדם שעושה הכנסת אורחים בתשלום האם קיים מצות הכנסת אורחים

מה שדנתם בשם הפוסקים באדם שעושה הכנסת אורחים בתשלום האם קיים מצות הכנסת אורחים, ונפק"מ האם מותר לקחת שכר שבת על לינה במלון כיון דהויא צורך מצוה
הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א חבר הבד"ץ קהילת מחזיקי הדת, אהבת תורה, בית הוראה דרשיבת מיר, לשכת הפוסקים ביתר עילית, אוצר הפוסקים סוורא, קנין תורה פסגות ירושלים [כדורי]
נראה להעיר, ידידו מה שאמר מרן מהר"א זצ"ל מבעלזא שלש טעמים דשייך מצות הכנסת ובשחרית בשכר, א' כדי שיהא לו כסף לקיים עוד הפעם המצווה ב' הבעל הבית עושה הרבה יותר ממה שמקבל כסף ג' מה שמקבלו בסבר פנים יפות.

איך מותר להוריד עצמות מעל גבי השולחן בשבת הרי מטלטל מוקצה

מה שדנתם איך מותר להוריד עצמות מעל גבי השולחן בשבת, הרי מטלטל מוקצה, ותרצתם בכמה אופנים.
הגאון יוסף יצחק לרנר שליט"א ירושלים מח"ס שמירת הגוף והנפש
נראה להעיר, שפלא שלא הזכיר דברי המשנה ברורה ש"ח ס"ק קס"ו שפוסק כהט"ז שניתן לגרר העצמות והקליפות ע"י סכין, דהו"ל טלטול מן הצד לצורך דבר היתר, (אף שהחזון איש והשו"ע הרב לא פסקו כן). ואגב, ע"ש במשנה ברורה שאין היתר של "גרף של רע" בעצמות, אא"כ הצטברו הרבה עצמות ומאוס עליהן.

איך מותר ליטול מי נטילה בתוך כל בשבת הרי מבטל כלי מהיכנו

מה שהקשתם בשם הביאור הלכה איך נאנו נטילים נטילת ידיים שחרית בשבת, הרי המים אינם ראויים לכלום, א"כ כשנוטל לתוך הכלי מבטלו שלא יהא ראוי לטלטול, ותרצתם בכמה אופנים.
הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א חבר הבד"ץ קהילת מחזיקי הדת, אהבת תורה, בית הוראה דרשיבת מיר, לשכת הפוסקים ביתר עילית, אוצר הפוסקים סוורא, קנין תורה פסגות ירושלים [כדורי]
נראה לתרץ, ע"פ מה שהביא חפ"ח בסימן ר' בשם ג"ר חיים פלאגי דמועיל לשפוך רביעית מים תוך המי נטילה כמו שמועיל רביעית מים תוך מים רעים כל שכן לנטילת ידיים שחרית, א"כ כיון ששייך לבטלו תו לא הוא מבטל כלי מהיכנו.
הרה"ג יהושע וייזמן שליט"א כולל בעלזא בית שמש
נראה להעיר, דבספר דברי יצחק אות ק"י"ב הביא בשם מהר"ש מבעלזא זי"ע שהנושא מתוך הבית לחוץ את הכלי עם מימי הרחיצה מנטילת ידיים שחרית ושופכו לחוץ הוא מסוגל ליראת שמים עכ"ל, לפי זה נמצא שעושה פעולה שמועיל לו מיד ליראת שמים, לכן זה לא מבטל כלי מהיכנו.

איך מותר לתת מתנות לילדים בחברת תהילים בשבת הרי הוא שכר שבת

מה שהקשתם בשם האשל אברהם מבוטשאטש איך מותר לתת מתנות לילדים בחברת תהילים בשבת הרי הוא שכר שבת, ותרצתם בכמה אופנים.
הגאון מתתיהו ישראל כהנא שליט"א לייקווד מחבר ספר אוצרות חיים על מסכת ברכות ראש כולל בדיל
נראה להעיר, דהמנחת שלמה מובא בש"כ פ"ח הערה ק"ה כתב שדמיאס שכתב אינו שאסור להורח בשבת אלא שהמלאכה עצמה נאסרת והואל ומשתכר בה נראה שבאמירת תהלים מותר שאי אפשר לומר שאמירת התהלים נעשית מלאכת עביה כיון שהיא ודאי מצוה. וראיתי בשם הגר"ח קניבסקי זצ"ל בדודאי מותר דזה הוי רק אמצעי שיבואו לומר תהלים. וראיתי עוד בשמו דלצורך מצוה שרי ובפרט בקטן.

איך יכול להיות שלבהמות היה דעת מה לעשות במלאכת המשכן

מה שהבאתם המדרש רבה פ' מה ס"ק ו' דמאה דכותב "בהמה" דרשינן שאפילו בבהמה נתנה חכמה למלאכת המשכן, והקשתם מדוע היה צריך שיהא חכמה לבהמות למלאכת המשכן. והבאתם החידושי הר"ם דזה קאי על עניי הדעת, וכן פירש העץ יוסף על המדרש שם.
הרה"ג יעקב ישראל מיינער שליט"א לונדון
נראה להוסיף ורש"י כבר אמר שאין הפירוש של "בהמה" כפשוטו בפסוק תהלים פ' ל"ו פס' ז' "אדם ובהמה" תושיע ד" ו"ל בני אדם שהם ערומים בדעת כאדם הראשון ומשמיין עצמם כבהמה בעוה"ה תושיע ד" עכ"ל.

האם בפורים יש חיוב לאכול בשר עוף או בהמה

מה שדנתם בשם הפוסקים האם בפורים יש חיוב לאכול בשר עוף או בהמה.

הגאון רבי שמואל ברנסדופר שליט"א חבר בד"ץ העדה החרדית

נראה להעיר, דאבי זצ"ל בספרו שו"ת קנה בושם חלק א' סימן ק"ב סובר שיש חיוב לאכול בשר בפורים.

הרב משה אייזר שליט"א קווינס

נראה להעיר, דבספר פסקי תשובות סימן תרצ"ה ס"ק ז' בסופו כתב יש הנהוגין לאכול בליל פורים ובשחרית מאכלי חלב שיהיו קבלוה בימי אשור וירושלם והתורה נמשלה לחלב כדכתיב דבש וחלב תחת לשונך.

האם לרופא מותר לרפאות אף באופן שיש איסור אף כשיש רופאים אחרים

מה שדנתם בשם הפוסקים האם לרופא מותר לרפאות אף באופן שיש איסור אף כשיש רופאים אחרים, כיון שלא מכל אדם זוכה אדם להתרפאות.

הגאון רבי ישראל שורץ שליט"א רב קהילת צאנז ביתר, דומ"ץ שכונת גוש שמונים, מרכז ההוראה, שערי הוראה, ור"מ בישיב"ג תורת שלמה זווהלי ירושלים **(הערה זו לעילי נשטת אבי הרה"צ חיים יעקב מנהם מן הרב ישראל ז"ל)**

נראה להעיר ממשל"כ בפתיחת תשובה סימן ש"ע סק"א בשם תשובות בית יעקב סימן ק"ל דלדעת הב"ח מדינא אסור לכהן ליכנס לבית שיש בו גוסס, ואם הטעם משום טומאה יש לאסור לכהן שהווא רופא מומחה לטמא לגוסס ליכנס לביתו לעשות לו רפואה, ועיין בחתלת צבי דחיתיי דבריו והעליתי דל"ע מותר הרופא כהן ליכנס לביתו של גוסס לעשות לו איזה רפואה אף אם יש רופא אחר שאינו כהן, מטעם שאיננו בר"ן וברא"ש נדרים ס"א. בשם ירושלמי שלא מן הכל אדם זוכה להתרפאות, ועיין ש"ע יו"ד הלכות נדרים סימן רכ"א ס"ד ראובן. שאסר הנאתו על שמעון, וחלה שמעון, אם אין דרך ליתן שכר לרופא, יכול לרפאות, אפילו בידים, אפילו אם יש רופא אחר שירפאנו, ובט"ר ושל"ח דהטעם הוא שלא מן הכל זוכה אדם להתרפאות, ובש"ע יו"ד סימן שס"ו סעיף א' שהמונע עצמו מלרפאות ה"ז שופך דמים ואפילו יש לו מי שירפאנו שלא מן הכל אדם זוכה להתרפאות, ובחלת צבי שם כתב דיש להעיר מש"ע יו"ד קנה ס"ו הל"ל דאסור לבעלה למשש לאשתו נדה הדופק בראיכא ורפא אחר, ולמה לא אמרינן סברא זו דלא מן הכל אדם זוכה להתרפאות, ולענ"ד י"ל דשאני טומאת כהנים דהותר, ומה שא"א סברא דלא כל אדם זוכה להתרפאות, כיון דהוי איסור קיל טפי כמבואר בכמה מקומות בש"ס, עיין רש"י קידושין ס"ח ס"א ומאי שנא האי עשה מחייבי עשה דמציר ואדומי. שאינו שוה בכל שאינו נוהג אלא כ"כ"ג הילכך קיל, ועיין בתוספות בבא מציעא ל' ע"ב דהא דאין עשה דוחה ל"ת ועשה ה"מ לא תעשה ועשה השוה בכל אבל האי דאינו שוה בכל דחי כדמוכח פרק שני נזירין מ"ז הל"ב דאיתי עשה דמצירע ודחי לאו ועשה דכהנים, ולכן י"ל דאין מה ראיא לגבי חילול שבת ואיסור נדה שיהיה מותר משום האי סברא, דלא מן הכל זוכה אדם להתרפאות, וטומאת כהנים שאני דקיל טפי כיון דהוי לאו שאינו שוה בכל, ועוד י"ל דרק למשש לה הדופק כיון דזה אינו רפוי בעצם רק סברא, בזה י"ל דליכא סברא זו דלא מן הכל זוכה אדם להתרפאות, אבל ברפואה ממש שפיר מותר משום האי סברא, דלא מן הכל אדם זוכה להתרפאות.

מדוע היה כל כך חשוב שלא יביאו עוד תרומות למשכן שהיה עוד משה שיש כבר די והותר
מה ששאלתם מדוע היה כל כך חשוב שלא יביאו עוד תרומות למשכן שהכריזו שלא יביאו עוד משום שיש כבר די והותר, ותרצתם בכמה אופנים.

הרה"ג נפתלי רוטנברג שליט"א קרית מלאכי

נראה לכא ע"פ המובא בלקוטי שיחות חלק י"ח שיהיה ב' לפרשת נשא שם במאר שהנשיאים הביאו עגלות לסחוב את המשכן בצורה מדויקת כדי שלא ייאר אפילו דבר אחד לבטלה כביכול שאינו משמש לקדושה והוא מדמה את התורם דבר שלא יצרך למשכן למי שמכניס חולין לעזרה וכו' רק כביכול, א"כ יש לבאר גם בנידון שלנו שהקב"ה לא רוצה שיהיה תרומה אחת שלא משמשת את המשכן באופן ישיר ויהיה כביכול כוח לבטלה. וגם אם קרה דבר כזה ה' רוצה שזה יקרה כמה שפחות, יש להעיר מדברי הרמב"ן פ' שם במבאר שאכן נשארו תרומות שלא השתמשו בהם לבניית המשכן והם שימשו אחר כך לבדק הבית, אמרין מדברי האור החיים פ' ז' מבואר שלא נותר שום תרומה שלא השתמשו בה לבניית המשכן והיה זה בדרך נס

הגאון משה יחיאל הכהן ראטה שליט"א ירושלים

נראה לכא ע"פ המובא בלקוטי שיחות חלק י"ח שיהיה ב' לפרשת נשא שם במאר שהנשיאים הביאו עגלות לסחוב את המשכן בצורה מדויקת כדי שלא ייאר אפילו דבר אחד לבטלה כביכול שאינו משמש לקדושה והוא מדמה את התורם דבר שלא יצרך למשכן למי שמכניס חולין לעזרה וכו' רק כביכול, א"כ יש לבאר גם בנידון שלנו שהקב"ה לא רוצה שיהיה תרומה אחת שלא משמשת את המשכן באופן ישיר ויהיה כביכול כוח לבטלה. וגם אם קרה דבר כזה ה' רוצה שזה יקרה כמה שפחות, יש להעיר מדברי הרמב"ן פ' שם במבאר שאכן נשארו תרומות שלא השתמשו בהם לבניית המשכן והם שימשו אחר כך לבדק הבית, אמרין מדברי האור החיים פ' ז' מבואר שלא נותר שום תרומה שלא השתמשו בה לבניית המשכן והיה זה בדרך נס

גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג זלמן לייב וויצנר שליט"א בית שמש לרגל שמחת הולדת בתו במז"ט וברכת מזל טוב לאביו ידידינו הרה"ג משה מתתיהו וויצנר שליט"א יוניאן סיטי וברכת מזל טוב לחמיו ידידינו הרה"ג מנחם מנדל שטיינמץ שליט"א יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות זכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו	גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב יוסף רונזפלד שליט"א בית שמש לרגל שמחת הבר מצוה לבנו כמר אליעזר זוסיא נ"ו יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות זכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו	גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב משה פלדמן שליט"א בית שמש לרגל שמחת נישואי בתו במז"ט עב"ג החתן המופלג בתו"ר ש' כמר יהודה צבי בלעדי נ"י בנו של הרב אברהם שליט"א יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות זכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו
גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב חיים שלום רונצוויג שליט"א איש אמונו של הגה"צ אלימלך בידרמן שליט"א לעילוי נשמת אביו הרב יצחק לייב הלוי רונצוויג ז"ל בן הרב ישראל ז"ל נ.ל.ב.ע ב' ניסן ת.נ.צ.ב.ה	גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב יעקב יוסף ריכטר שליט"א לעילוי נשמת אמו ה"ה מרת חנה מאטל ע"ה בת ר' מרדכי ז"ל נפטרה כ"ז אדר ת.נ.צ.ב.ה	גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג מאיר טאובר שליט"א בית שמש לרגל שמחת אירוסיו בנו הבה"ח המופלג בתו"ר ש' כמר יקותיאל יהודה נ"ו מבחיירי ישיבת צאנז נתניה עב"ג בת ידידינו הרב צבי איילדס שליט"א מזכ"ל קהילה קדושה קרית צאנז נתניה יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות זכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו
גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב יצחק אהרן ריכטר שליט"א לעילוי נשמת אמו ה"ה מרת חנה מאטל ע"ה בת ר' מרדכי ז"ל נפטרה כ"ז אדר ת.נ.צ.ב.ה	גליון זה נודב ע"י ידידינו הרה"ג גדליה מרדכי שטרן שליט"א ירושלים לעילוי נשמת אמו ה"ה מרת חוה רחל ע"ה בת הרב שמעון זאב ז"ל נפטרה כ"ח אדר א' תשע"א ת.נ.צ.ב.ה	גליון זה נודב ע"י ידידינו הרב מנחם מאניס מרקוביץ שליט"א בית שמש לזיכוי רבבות יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות זכה לרוות נחת מכל יוצאי חלציו